

ליה לומר, ובתירוצו אתי שפיר הכל שתקון סופרים הוא זה וקא משמע לן שראוי ליזהר ולהפוך הלשון לכבוד השכינה. והנה הרא"ם כתב שרש"י כתב תקון סופרים הוא זה שהפכוהו רבותינו לכתוב כן ע"ש, ולא אאמין לגרסא זו ועיין אמרי בינה ועמ"ש הרב יפה תאר ע"ש [א"ה עיין בספר קרני רמים ז"ל].

האף תספה. (בראשית י"ח, כ"ג)

פירש רש"י הגם תספה והתרגום שתרגמו לשון רוגז כך פי' וכו' ע"ש, ויש לדקדק מה הוקשה לו בתרגום אונקלוס שהוצרך לפרשו והוא פשוט, ונ"ל שמלשון התרגום נראה שר"ל למה תמית צדיק עם רשע ברוגז אך אם ימית בלא רוגז ניחא ליה, וזה אי אפשר שכל כוונתו היה להציל הצדיקים את בני דורן ולכל הפחות יצילו את עצמן כדפירש רש"י ז"ל בפסוק אולי יש חמשים וחלילה לך להמית וכו', ולזה כתב רש"י ז"ל שכך פירשו האף ישיאך להמית צדיק וגו'.

ויבאו שני המלאכים. (בראשית י"ט, א')

פירש רש"י ולהלן קראם אנשים וכו'. הוקשה לו דכאן קראם מלאכים ולקמן כתוב וישלחו האנשים וגו' ויאמרו האנשים וגו', והוסיף להקשות דבתחלת הפרשה קראם אנשים, ובתירוצו יתורצו שניהם דללישנא קמא לא קראם להלן אנשים אלא מפני שהיתה שכינה ולגבי שכינה חשובים כאנשים דעלמא, וללישנא בתרא אצל אברהם שכחו גדול וכו' אבל לגבי לוט שלא הורגל לראות צורה נוראה קראם מלאכים, ואתי שפיר גם הקושיא הראשונה שכיון שהכתוב בא ללמדנו זה כתב כן כשפירשו המלאכים מאברהם ומהשכינה, ואף על גב דחזר וקראם אנשים בענין לוט עצמו לא קשה מידי דסוף סוף הם באו בצורת אנשים ואשמעי' קרא חדא זמנא לקרותם מלאכים ותו לא אצטריך לקרותם מלאכים בכל פעם, דומיא מאי דאמרו ז"ל (ויק"ר פרשה כ"ו א') עיקם הכתוב שמונה אותיות וכתב אשר איננה טהורה כדי שלא להוציא דבר מגונה מפיו, אף על גב דכמה זמני כתיב טמא בתורה, משום דבחדא סגי ללמדנו, הכא נמי לא שנא.

והרא"ם ז"ל הקשה עלה מההיא דאיתא בב"ר לבשו מלאכות שנראה שבאו ללוט בדמות מלאכים ממש, גם אמרו (אר"ט) [רז"ל] אצל אברהם